

Begge har opplevd narkotragedier

Sigrid Rausing og Camilla Stoltenberg er begge svært ressurssterke, kommer fra sterke og mektige familier, og likevel har de begge opplevd den fortvilede hjelpeløsheten når søsken blir narkomane.

| Fra venstre: Camilla Stoltenberg og Sigrid Rausing

På Kapittel, Stavangers internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet, møttes de to til en lavmælt, men intens samtale om hvordan en som er rusavhengig, påvirker resten av familien.

Sigrid Rausing, en av arvingene til den svenske Tetra Pak-formuen, har skrevet boka *Mayhem*, som nå er oversatt til norsk og åtte andre språk. *Mayhem*, er et engelsk ord for voldsomt eller ekstremt kaos. *Mayhem* er en fortelling om misbruk, men enda mer om hvordan rusavhengighet påvirker en familie.

På Kapittel samtalte hun med Camilla Stoltenberg, fra Norges mest kjente

politiske familie, med en far som har vært utenriksminister og en bror som har vært statsminister. Men også med en søster, Nini, som i mange år slet med narkotikaavhengighet og døde av misbruket i 2014.

Hjelpsløshet

To sterke kvinner på den vesle Kapittel-scenen; solid utdannelse med doktorgrader, spennende jobber, mektige familier i bakgrunnen, og likevel henger følelsen av å ha opplevd mye hjelpeløshet over rommet.

– Familien til en narkoman går gjennom et helvete. Det er så vondt å se de selvdestruktive kreftene, den selvskading som misbruket er, uten å kunne gjøre noe, sier Sigrid Rausing.

Camilla Stoltenberg forteller at da hun hørte om boka *Mayhem*, hentet hun den via nettet med engang og leste den på flekken, selv om hun satt på jobben og skulle gjøre andre ting:

– I mitt voksne liv er det denne boka jeg har identifisert meg mest med, sier hun.

“ ***Mange tror jo at det er familien som har skylda for at noen blir rusmisbrukere. Spesielt mødrene får skylda for hva de har gjort eller ikke gjort. Mange familier opplever et helvete av skyldfølelse.***

Brorens historie

I *Mayhem* forteller Sigrid Rausing om sin bror, Hans Kristian, som prøver narko på en tur i India og som etter hvert blir avhengig av heroin. Han har mange avvenningsforsøk. På en slik klinikk møter han Eva, som da har klart å bli rusfri. De gifter seg, får fire barn, lever rusfrie en del år, men sprekker, og går inn i rusen igjen. Barnevernet griper til slutt inn, og etter en rettssak får Sigrid Rausing og hennes mann ansvaret for barna. I 2012 ble Eva Rausing funnet død i sitt hjem i London, hjertet orket ikke mer misbruk. Hans Kristian Rausing hadde forsøkt å skjule den døde i to måneder på et soverom.

– Det ble og har vært et enormt mediestyr, forteller Sigrid Rausing.

– Det var så mange oppslag blant annet fordi Eva i sin paranoide narkotilstand i tiden før hun døde hadde sendt mailer til pressen med anklager mot familien, at svigerfaren skulle ha drept den svenske statsministeren Olof Palme, forteller hun.

Familien prøvde alt

Så boka *Mayhem* ble skrevet i et forsøk på å se hva som egentlig skjedde med familien. Hun skriver om barndommen, om sollyse sommerminner, om en trygg og sorgløs verden. Og etter hvert om brorens narkotikamisbruk, om alle forsøkene på å få han ut av misbruket. Og siden dette er en familie med svært god råd, blir alle tilgjengelige midler brukt, opplegg som mange nære pårørende til rusmisbrukere bare kan drømme om: Kostbare rehabiliteringssteder, mange psykologtimer. Men uten resultat, bortsett fra noen år som rusfri etter at han giftet seg og fikk barn, før det bar utfor igjen.

Slik står det på baksiden av *Mayhem*:

«Hvem evner å hjelpe den avhengige, så fortært av sin avhengighet, sin hunger, sitt enorme behov? Det finnes ingen medisin: Stoffene er medisinen. Og hvem kan hjelpe familiene til den avhengige, så involvert og fanget i den avhengiges selvdestruktivitet?»

Familien utenfor narkoboblen

Hun skildrer familiens situasjon slik: Hvor mye angst kjente Hans og Eva mens det hele foregikk? Jeg vet sant å si ikke. I løpet av det lange tilbakefallet, så jeg ofte for meg et bilde av to pinnefigurer, Hans og Eva, som står inni en liten boble. Boblen, en rusboble, var full av farger, musikk, solskinn og blomster. Utenfor boblen – «det virkelige livet» – var det grått. Barna mistet på katastrofalt vis foreldrene sine og hjemmet sitt i den bistre tilværelsen, og vi mistet alle det livet vi hadde. Flere tusen e-poster, avhengighetseksperter, evalueringer, rapporter, konferansesamtaler, advokater, sosialarbeidere, terapeuter og psykiatere.

– Jeg tror nok ikke at livet på innsiden av boblen var så solfylt. Narkotika skaper en tilstand av intens tilfredsstillelse og eufori, men boblen er skjør, den flyter med vinden, med barn som peker, med foreldre som smiler, lyden av musikk i det fjerne... så sprekker den, og man kommer tilbake til den ubehagelige virkeligheten, sliten og syk.

Ta vare på deg selv

Ønsker du å vite mer om vanlige reaksjoner og belastninger og finne tips og råd for hvordan du kan håndtere situasjonen?

Her kan du lese mer om dette:

- Din egen helse
- Dine rettigheter
- Tips og råd
- Selvhjelpsverktøy

Misbruk er arvelig

I boka skriver Sigrid Rausing om forskning på rusavhengighet.

– Hvordan vil du beskrive denne rusavhengigheten? spør Camilla Stoltenberg.

– Mange tror jo at det er familien som har skylda for at noen blir rusmisbrukere. Spesielt mødrene får skylda for hva de har gjort eller ikke gjort. Mange familier opplever et helvete av skyldfølelse. Men undersøkelser viser at rusmisbruk delvis er kroppslig arvelig, risikoen for alkoholisme er antydnet til å være 40-60 genetisk. Og denne arveligheten skyldes ikke ett gen som er skadet. Mange gener er involvert, viktige gener som kan gi både gode og vonde utslag.

– Hva med ulike behandlingsmodeller for rusmisbrukere. Virker de?

Sigrid Rausing drar på svaret. Sier noe om at solidaritet mellom misbrukere kan hjelpe. Tror at visse opplegg kan fungere. Men sier at hun tror ikke krigen mot narkotika egentlig har hjulpet. Sier det er en enorm hjelpeløshet når det gjelder narkotikamisbruk. Forteller at i USA er det årlig flere narkotikadødsfall enn trafikk- og våpendødsfall.

Åpenhet er viktig

– Har du noen gang angret på at du skrev *Mayhem*? spør Camilla Stoltenberg.

– Ja. Evas far har for eksempel kritisert boka. Men samtidig har jeg fått hundrevis av brev og mailer både fra pårørende og også fra tidligere narkomane om at de kjenner seg igjen, at dette er viktig. Og familien min har støttet meg. Vi har erfart at det å skulle holde misbruket skjult, blir en del av sykdommen. Så selv om det var hardt både for min bror og Evas foreldre at jeg skrev boka, så tror jeg det var riktig. Jeg ønsket å vise at den tragedien som rammet oss, er en tragedie som rammer mange, forteller hun.

Camilla Stoltenberg sier også at åpenhet er viktig. Men hun forteller at da søsteren, Nini Stoltenberg, fortalte offentligheten om sitt narkotikaproblem, så hadde Camilla i utgangspunktet vært skeptisk. Hun trodde det ville bli for tøft for søsteren. Men faren og Nini mente det var rett med åpenhet.

– I ettertid har jeg sett at denne åpenheten har vært viktig for mange. Det var en lettelse for en familie å slippe å forsøke å skjule et misbruk. Og jeg har ikke sett negative konsekvenser av åpenheten.